

hvis en afdeling får begrænset fællesskabet, f.eks. ved cellefællesskab.

Bestemmelsen i den foreslåede § 33 a, stk. 2, 2. pkt., har endvidere sammenhæng med den foreslåede bestemmelse i den foreslåede § 33 a, stk. 3, hvoraf det fremgår, at begrænsningen eller ophævelsen af fællesskabet skal gennemføres så skånsomt, som omstændighederne tillader det.

Når fællesskabet er helt ophævet, opholder de indsatte sig i eget opholdsrum uden mulighed for fællesskab med andre indsatte. I sådanne situationer har den indsatte daglig kontakt med personalet f.eks. i forbindelse med udlevering af mad, ledsagelse til bad, toiletbesøg og gårdture. Som følge af kriminalforsorgens omsorgspligt over for de indsatte er personalet forpligtet til at være opmærksom på, om bestemte indsatte bør udtages af foranstaltningen og f.eks. overføres til anden institution.

Efter den foreslåede § 33 a, stk. 4, skal institutionen dagligt overveje, om forholdene kan normaliseres, dvs. om foranstaltningen kan begrænses eller ophæves, og om der er indsatte, der bør udtages af foranstaltningen og f.eks. overføres til anden institution.

Efter den foreslåede § 33 a, stk. 5, skal institutionen endvidere så hurtigt som muligt underrette Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, om afgørelser efter stk. 1. Institutionen skal endvidere dagligt underrette direktoratet, så længe en sådan afgørelse opretholdes helt eller delvist.

Efter bekendtgørelse nr. 673 af 9. juli 2003 om udelukkelse af indsatte fra fællesskab, herunder anbringelse i observationscelle m.v., i fængsler og arresthuse (bekendtgørelse om udelukkelse fra fællesskab) skal indsatte, der i en sammenhængende periode på mere end 14 dage er udelukket fra fællesskab efter § 63, gives særlige tilbud med henblik på at mindske den særlige belastning og risiko for forstyrrelse af det psykiske helbred, som er forbundet med længerevarende udelukkelse fra fællesskab. I de administrative regler, som skal fastsættes efter den foreslåede § 33 a, stk. 6, vil der bl.a. blive fastsat nærmere regler om tilsynet med de indsatte under den midlertidige foranstaltning. Bl.a. vil det komme til at fremgå, at hvis en fuldstændig ophævelse af fællesskabet helt undtagesvist har en varighed på mere end 14 dage, skal det indgå i de daglige drøftelser mellem institutionen og direktoratet, i hvilket omfang, der kan gives særlige tilbud til de indsatte, svarende til de tilbud, der gives til indsatte, der efter lovens § 63 er udelukket fra fællesskab i mere end 14 dage.

3.3. Forholdet til internationale konventioner

3.3.1. Indledning

Udelukkelse fra fællesskab svarer til enrumsanbringelse i menneskeretlig terminologi (»solitary confinement«).

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) indeholder i artikel 3 et forbud mod tortur og anden umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf. Ifølge Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis kan artikel 3 ikke fortolkes som et generelt forbud mod enrumsanbringelse, og selv om længerevarende enrumsanbringelse ikke er ønskeligt, kan en sådan anbringelse være tilladt f.eks. af hensyn til sikkerhed eller disciplin eller for at beskytte den pågældende indsatte fra andre indsatte (og omvendt).

En enrumsanbringelse kan imidlertid i konkrete tilfælde udgøre et indgreb i strid med EMRK artikel 3. Ved vurderingen heraf tager Menneskerettighedsdomstolen hensyn til de konkrete faktiske omstændigheder i sagen, herunder de særlige afsoningsforhold, indgrebets strengthed, varigheden og formålet med enrumsanbringelsen samt dens fysiske og psykiske effekt på den pågældende person, jf. bl.a. Ensslin, Baader og Raspe mod Tyskland (afgørelse af 8. juli 1978) og Erdem mod Tyskland (afgørelse af 9. december 1999). Menneskerettighedsdomstolen kan derudover bl.a. lægge vægt på, dels hvilke minimumsstandarder for behandlingen af indsatte der må antages at finde anvendelse i Europarådets medlemslande, herunder Europarådets Europæiske Fængselsregler, dels hvilke anbefalinger og kritikpunkter Europarådets Torturkomité (CPT) har haft i forhold til Danmark og brugen af enrumsanbringelse/isolationsfængsling.

3.3.2. Cellefællesskab i særlige arresthuse

Efter den foreslåede bestemmelse i § 33 a, stk. 2, vil udgangspunktet fortsat være, at indsatte så vidt muligt skal have fællesskab med andre indsatte. Kun i særligt udvalgte fængselsafdelinger og arresthuse, vil der ske en begrænsning i fællesskabet, således at fællesskabet for disse indsatte vedkommende uafhængigt af de bygningsmæssige forhold vil blive gennemført som cellefællesskab mellem to indsatte. Bestemmelsen omhandler således kun et meget begrænset antal indsatte.

I det omfang, der måtte være behov for at ophæve et cellefællesskab, vil det kun kunne finde sted, hvis betingelserne for udelukkelse fra fællesskab i straf fuldbyrdelseslovens § 63 eller betingelserne for midlertidig ophævelse eller begrænsning af fællesskabet i forslaget til den nye bestemmelse i § 33 a er opfyldt.